

Työntekijälle tehtävät terveydentilan selvitykset tuberkuloositartuntojen torjumiseksi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

PL 30 (Mannerheimintie 166)

00271 Helsinki

Puhelin: 029 524 6000

www.thl.fi

Ohjaus 19/2017

Hanna Soini, Outi Lyytikäinen ja Petri Ruutu

Työntekijälle tehtävät terveydentilan selvitykset tuberkuloositartuntojen torjumiseksi

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

© Kirjoittajat ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-302-921-7

ISSN 2323-4172

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-921-7>

Helsinki 2017

Työntekijälle tehtävät terveydentilan selvitykset tuberkuloositartuntojen torjumiseksi

Säännös: Tartuntatautilaki (1227/2016) 55§ www.finlex.fi

Korvaa Sosiaali ja terveysministeriön ohjeen Nro 2003:1 'Työnantajalle annettava selvitys terveydentilasta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi' luvun 3

Keuhkotuberkuloosia sairastavasta työntekijästä infektio voi levitä hoidettavana oleviin potilaisiin tai asiakkaisiin. Hoidettavien joukossa on usein henkilöitä, joiden vastustuskyky on alentunut. Pitkäaikainen oleskelu maassa, jossa tuberkuloosin ilmaantuvuus on suuri, aiheuttaa tuberkuloositartunnan vaaran. Myös lyhyempi lähikontakti keuhkotuberkuloositapaukselle voi aiheuttaa tuberkuloositartunnan <http://www.julkari.fi/handle/10024/80303> Tuberkuloositartunta johtaa usein lopun elämää kestäväään tuberkuloosibakteerin kantajuuteen, jolloin mikrobi voi vuosikymmenien kuluessa aktivoitua ja aiheuttaa tartuttavan keuhkotuberkuloosin.

1.3.2017 voimaan astuneen tartuntatautilain (1227/2016) 55§ velvoittaa potilaiden tai asiakkaiden suojaamiseksi työnantajan vaatimaan tietyissä tehtävissä toimivalta työntekijältä luotettava selvitys siitä, ettei tämä sairasta hengityselinten tuberkuloosia. Selvitys tehdään, jos on perusteltu syy epäillä työntekijän sairastavan hengityselinten tuberkuloosia ja tehtävä on luonteeltaan sellainen, että hengityselinten tuberkuloosin leviämisen seuraukset ovat tavanomaista vakavampia. Selvitys on vaadittava myös harjoittelijoilta ja muilta vastaavilta henkilöiltä, jotka toimivat työpaikalla ilman palvelussuhdetta. Perusteltu syy selvityksen vaatimiselle on pitkäaikainen tai toistuva oleskelu maassa, jossa tuberkuloosi on yleinen, tai muu erityinen altistuminen tuberkuloosille. Ilman edellä mainittua selvitystä työntekijä ei saa toimia sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksiköissä, eikä alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä.

Tartuntatautilain 55§:n velvoitteiden toteuttamiseksi THL antaa seuraavan toimenpideohjeen terveystarkastuksista.

Kohderyhmä

Terveystarkastukset kohdistetaan sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksiköissä sekä kaikissa alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä toimiviin työntekijöihin, jotka

- ovat syntyneet maassa, jossa tuberkuloosin ilmaantuvuus on erittäin korkea verrattuna Suomeen ($\geq 150/100\ 000/v$) (<http://www.thl.fi/attachments/Infektiotaudit/Maaluetelo.pdf>),
- oleskelleet vähintään 12 kk tai työskennelleet terveydenhuollossa vähintään 3 kk maassa, jossa tuberkuloosin ilmaantuvuus on erittäin korkea ($\geq 150/100\ 000/v$) (<http://www.thl.fi/attachments/Infektiotaudit/Maaluetelo.pdf>),
- hoitaneet missä tahansa maassa tuberkuloosipotilaita,
- olleet lähikontaktissa tartuttavaan keuhkotuberkuloosipotilaaseen <http://www.julkari.fi/handle/10024/80303>.

Jos työtehtävään kuuluu vastasyntyneiden hoitoa, työntekijän syntymämaan tai työskentelymaan tuberkuloosin ilmaantuvuusraja on matalampi, $\geq 50/100\ 000$ (<http://www.thl.fi/attachments/Infektiotaudit/Maaluetelo.pdf>). Kohderyhmään sisältyvät harjoittelijat ja muut vastaavat henkilöt, jotka toimivat työpaikalla ilman palvelussuhdetta.

Järjestämisvastuu

Terveystarkastus tehdään uuden työ- tai harjoittelusuhteen alkaessa ennen työtehtävään ryhtymistä. Työntekijöiden terveystarkastukset järjestää työnantaja osana työterveyshuoltoa. Opiskelijoiden terveydenhuolto järjestää terveystarkastukset niille opiskelijoille, jotka toimivat yllä mainituissa työtehtävissä ilman työsuhdetta. Työ- ja elinkeinotoimistojen tai yksityisten oppisopimusyritysten kautta työhön tulevien harjoittelijoiden terveystarkastukset tehdään kunnan terveyskeskuksessa. Terveystarkastus on tutkittavalle maksuton, koska kyseessä on tutkimus yleisvaarallisen tartuntataudin toteamiseksi (asiakasmaksulain 5§ 4 kohta).

Terveystarkastuksen sisältö

Terveystarkastus sisältää haastattelun, jonka perusteella varmistetaan työntekijän kuuluminen yllä mainituihin kohderyhmiin, sekä haastattelun tuloksesta riippuen keuhkojen röntgenkuvauksen ja tiedottamisen tuberkuloosista.

Sairaan- tai terveydenhoitaja suorittaa työhöntulohaastattelun **ennen** työtehtävän alkamista. Haastattelussa läpikäytäviä asioita:

- syntymämaa
- missä maissa ja minkälaisissa olosuhteissa on asunut yli 3 kuukautta muualla kuin Suomessa
- missä tehtävissä on työskennellyt ulkomailla ollessaan
- onko hoitanut tuberkuloosipotilaita
- onko sairastanut tuberkuloosia: varmistettu diagnoosi tai epäily, johon on annettu tuberkuloosin lääkehoito
- onko lähiympäristössä (perhe, muut läheiset) ollut keuhkotuberkuloosia
- yskä, yskökset, veriyskä, laihtuminen, kuumeilu, ruokahaluttomuus, yöhikoilu

Haastatteluun perustuen tehdään keuhkojen röntgentutkimus (etu- ja sivukuva). Oireettomille raskaana oleville keuhkoröntgenkuvaus tehdään viimeisen raskauskuukauden aikana. Seulonnan toteuttaja ottaa haastattelun ja mahdollisen röntgentutkimuksen tuloksen perusteella kantaa, voiko työntekijä aloittaa työtehtävässä. Terveystarkastus toteutetaan uuden työsuhteen alkaessa, jos edellisestä terveystarkastuksesta on kulunut yli 2 vuotta.

Kaikille työntekijöille tiedotetaan, että tarkastukseen sisältyvät toimenpiteet tähtäävät tuberkuloosin leviämisen ehkäisyyn ja perustuvat säädöksiin. Kohderyhmälle annetaan tietoa tuberkuloosin oireista ja tarpeesta hakeutua tutkimuksiin, mikäli oireita ilmenee.

Liite

Työntekijän terveydentilan selvitys tuberkuloositartuntojen torjumiseksi

Tutkitun henkilön nimi

Henkilötunnus tai syntymäaika

Tutkitulle henkilölle on tehty terveystarkastus keuhkotuberkuloosin toteamiseksi. Tutkimuksessa ei havaittu tuberkuloosiin viittaavaa.

Paikka ja aika

Lääkärin allekirjoitus

Lääkärin nimi ja organisaatio